Article ID : *64349*
Article Type : *Araştırma Makalesi*
Corresponding Author : *Neşe KAFA*
Year : *2022*
Volume : *1*
Issue : *1*
Page : *40-57*
Arrival Date : *30.08.2022*
Revision Date : *07.09.2022*
Acceptance Date : *13.09.2022*
Published Date : *30.09.2022*
How to Cite This Article : *Kafa, N., Korkmaz, H. & Demircioğlu, E. (2022). Güvenli Turizm Sertifikası'nın Yerli Turistlerin Risk Algılarının Seyahat Davranışlarına Etkisi. International Journal Of Tourism And Destination Studies (IJOTADS), 1(1), 40-57.*

IJOTADS is Licensed Under A Creative Commons Attribution- Non-Commercial 4.0 International License.

GÜVENLİ TURİZM SERTİFİKASI'NIN YERLİ TURİSTLERİN RİSK ALGILARINA VE SEYAHAT DAVRANIŞLARINA ETKİSİ

THE EFFECT OF SAFE TOURISM CERTIFICATE ON RISK PERCEPTIONS AND TRAVEL BEHAVIORS OF DOMESTIC TOURISTS

Neşe KAFA
Doktor Öğretim Üyesi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Gökçeada Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu, nesekafa@comu.edu.tr, Çanakkale/TÜRKİYE. ORCID ID: 0000-0002-4153-5533

Halil KORKMAZ
Doçent Doktor, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Turizm Fakültesi, halilkorkmaz@comu.edu.tr, Çanakkale/TÜRKİYE. ORCID ID: 0000-0002-6795-9289

Esra DEMİRCİOĞLU
Öğretim Görevlisi, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Gürün Meslek Yüksekokulu, Nevşehir Hacı Bektaş Üniversitesi Turizm Araştırmaları Enstitüsü, Doktora Öğrencisi, esrademircioglu@cumhuriyet.edu.tr, Sivas/TÜRKİYE. ORCID ID: 0000-0003-0855-7084

ÖZET

Bu araştırma yerli turistlerin "Güvenli Turizm Sertifikası"na yönelik düşünceleri ile algılanan risk ve davranışsal niyetlerini ölçmek amacıyla yapılmıştır. Araştırmada nicel araştırma yöntemlerinden yararlanılmış ve veri toplama aracı olarak da anket tekniği uygulanmıştır. 15 Aralık 2021- 15 Ocak 2022 tarihleri arasında 324 katılımcıdan elde edilen veriler değerlendirmeye alınmıştır. Araştırma verileri SPSS 15 programı ile analiz edilmiştir. Çalışmanın temel sonucu ise Güvenli Turizm Sertifikası'nın risk algısını ve davranışsal niyetleri etkilediği yönündedir. Buna göre Güvenli Turizm Sertifikası' nın risk algısını düşürdüğü ve düşük risk algısıyla birlikte kişilerin turizm faaliyetlerine katılmasını desteklediği belirlenmiştir. Araştırmanın diğer bir sonucuna göre kadınların Covid-19 pandemi sürecinde konaklama tesislerinde konaklamayı erkeklere göre daha riskli gördükleri sonucuna varılmıştır. Yapılan bu çalışma ile, yerli turistlerin Güvenli Turizm Sertifikası' na sahip işletmelerdeki uygun hijyen koşullarında konaklamaları kendilerini güvende hissetmelerine ve daha düşük düzeyde risk algılamalarına neden olduğundan konaklama işletmelerinde Güvenli Turizm Sertifikası'nın daha fazla uygulanması önerilebilir.

Anahtar Kelimeler: Algılanan Risk, Seyahat Davranışı, Turizm, Turist, Covid-19.

ABSTRACT

This research was conducted to measure the thoughts and perceived risk and behavioral intentions of domestic tourists towards safe tourism certification. Quantitative research methods were used in the research and the questionnaire

technique was used as a data collection tool. Data obtained from 324 participants between 15 December 2021 and 15 January 2022 were evaluated. Research data were analyzed with SPSS 15 program. As a result of the analysis, it was found that the perception towards the Safe Tourism Certificate affected the risk perception. Another result is in the same direction as the result that risk perception affects the behavioral intentions of people to participate in tourism. The main result of the study is the conclusion that the Safe Tourism Certificate affects risk perception and behavioral intentions. It has been concluded that the safe tourism certificate reduces the risk perception and supports the participation of people in tourism activities with low risk perception. Another result of the research is that the risk perception of tourists affects their behavioral intention to participate in tourism. In addition, it was concluded that women consider staying in accommodation facilities more riskly than men during the Covid-19 pandemic process. On the other hand, it was found in the study that individuals who plan to take a vacation in the near future see accommodation as less risky than others.

Keywords: Perceived Risk, Travel Behavior, Tourism, Tourist, Covid-19.

1. GİRİŞ

Turizmde sağlık riski, seyahat ve turizm faaliyetlerinde bulunurken turistin sağlığına ve refahına yönelik potansiyel tehlikelerle ilişkilidir (Olya & Al-Ansi, 2018). Günümüze kadar salgın hastalıklar dünyadaki pekçok kişinin yaşamına yitirmesine neden olmuştur. 1300'lü yıllarda Çin'de ortaya çıkan hastalık Avrupa'ya kadar yayılmış ve 75 milyon insanın ölümüne neden olmuştur (Kılıçdere, 2017). Çin Gribi olarak bilinen salgın hastalık ilk Hong Kong'ta ortaya çıkmış ve 1968-1969 yılları arasında yaklaşık 1 milyon insanın ölümüne neden olmuştur. 2009 yılındaki domuz gribi salgınından 191 ülkede yaklaşık 800 bin kişi hayatını kaybetmiştir (Aslan, 2020). Dünya Sağlık Örgütü dünya çapında hızla yayılan Covid-19 için 11 Mart 2020 tarihi itibariyle pandemi (küresel salgın) ilan etmiştir (BBC, 2020). Pandemi, dünyada birden fazla ülkede veya kıtada, çok geniş bir alanda yayılan ve etkisini gösteren salgın hastalıklara verilen genel isimdir. Covid-19, soğuk algınlığı gibi toplumda yaygın görülen, kendi kendini sınırlayan hafif enfeksiyon tablolarından Orta Doğu Solunum Sendromu (MERS) ve Ağır Akut Solunum Sendromu (SARS) gibi daha ciddi enfeksiyon tablolarına neden olabilen büyük bir virüs ailesidir (T.C. Sağlık Bakanlığı, 2020). Dünya Sağlık Örgütü tarafından, Covid-19 ile ilgili güncel veriler, resmi web sayfası üzerinden sürekli paylaşılmaktadır. 24 Nisan 2022 tarihli durum raporuna göre dünya genelindeki vaka sayısı 500 milyonu aşmıştır (WHO, 2022). Algılanan risk, turizm araştırmacıları için geniş çapta dikkat çeken bir konu olmuştur (Fischhoff ve ark., 2004; Smith, 2006; Kozak ve ark., 2007; Huang & Wu, 2017; Wolff ve ark., 2019; Wen ve ark., 2020). Bunun nedeni ise turizm sektörünün iç ve dış uyaranlara karşı oldukça duyarlı olmasıdır (Faulkner, 2001). Bu durumda Reichel ve arkadaşları (2007) algılanan riskin turistlerin seyahat davranışlarını etkileyeceğini belirtmektedir. Aynı zamanda algılanan sağlık riski de, turistlerin karar verme sürecinde oldukça etkili olmaktadır (Huang ve ark., 2020). Önceki grip benzeri virüs salgınları, turizmin algılanan güvenliği üzerinde fark edilebilir bir olumsuz etkiye ve turizm talebinde düşüşlere neden olmuştur. Örneğin; SARS salgını sırasında Çin'de (Dombey, 2003), Singapur'da (Henderson, 2003) ve Tayvan'da (Wang, 2009) turizm talebindeki düşüşlere dair ampirik kanıtlar vardır. Aynı zamanda son yıllarda turistler de Covid-19 gibi net tedaviler olmadan yeni bulaşıcı hastalıkların bir salgını olduğunda daha yüksek riskler algılar ve riskten kaçınmak için davranışlar sergilemektedirler (Addo ve ark., 2020; Rahmafitria ve ark., 2021). Son zamanlarda turistlerin hassasiyetlerinin artmasıyla otellerde, yeme içme mekanlarında hijyen beklentileri artacak ve sosyal mesafe kurallarına yönelik davranışları da değişecektir (Aydın & Doğan, 2020; İbiş, 2020). Yu ve arkadaşları (2021b) otel işletmelerinin Covid-19'dan kaynaklanan zararlarını en aza indirebilmeleri için hijyen yönetimini önermektedir. Böylece hijyen nitelikleri ile otel imajı ve müşteri davranışlarında önemli bir katkı sağlayarak müşterilerin seyahat etmelerine teşvik edici olabilir (Yu ve ark., 2021b). Literatürde yer alan bazı çalışmalar otel işletmelerinin güvenlik ve hijyen konusuna odaklanmıştır (Matiza, 2020; Neuburger & Egger, 2020; Sánchez-Cañizares ve ark., 2020; Wen ve ark., 2020; Matiza & Slabbert, 2021; Perić ve ark., 2021; Yu ve ark., 2021a). Ancak Yu ve arkadaşları (2021b) Covid-19 döneminde müşterileri korumak için yöntemler sunan çok az sayıda çalışmanın olduğunu belirtmektedir. Yapılan çalışma ile yerli turistlerin Güvenli Turizm Sertifikası'na yönelik düşünceleri ile algılanan risk ve davranışsal niyetlerini ölçmek amaçlanmaktadır. Türkiye'nin Güvenli Turizm Sertifikasyon Programı, tatilini Türkiye'de geçirecek tüm Türk vatandaşlara ve yabancı ziyaretçilere ulaşımdan konaklamaya, tesis çalışanlarından yolcuların kendi sağlık

durumuna uzanan geniş bir yelpazede alınması önerilen bir dizi tedbirleri ortaya koymaktadır. Oda sayısı elli ve üzeri olan konaklama tesisleri için zorunlu, oda sayısı elliden az olan konaklama tesisleri ve ark. alanlar için isteğe bağlı olup sertifikayı almak isteyen tesis işletmeleri yetkili uluslararası akreditasyon kuruluşlarına başvuruda bulunabilecektir. Güvenli Turizm Sertifikası için yetkili olan akreditasyon firmaları hijyen ve sağlık denetimi ve uygunluk değerlendirmesi yaparak raporlar düzenleyecektir (Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2020).

1.1. Kavramsal Çerçeve

Algılanan risk genellikle "bireyin bir ürün veya hizmeti satın almasının belirsizliği ve olumsuz sonuçlarına ilişkin algıları" olarak tanımlanmaktadır (Reisinger & Mavondo, 2006: 13). Turizmde algılanan risk, örneğin terörizm, siyasi istikrarsızlık veya sağlık riskleri nedeniyle turistlerin belirli destinasyonlara seyahat etmekten kaçınmalarını ifade etmektedir (Sönmez & Graefe, 1998: 177). Turistlerin algıladıkları risk türleri farklı olabilir. Bunlar; işlevsel (fonksiyonel) risk, fiziksel risk, toplumsal (sosyal) risk, finansal risk, psikolojik risk ve buna ek olarak turistlerin güvenlik algılamaları şeklinde gruplandırılmaktadır (Han, 2005: 16). Turistlerin seyahat destinasyonuyla ilgili risk algıları tekrar ziyaretlerinde önemli bir belirleyicidir (Hasan ve ark., 2017). Ayrıca Cooper (2005) çalışmasında SARS gibi algılanan bir riskin turist davranışlarında büyük bir etkisinin olduğunu ortaya koymaktadır. Benzer şekilde önceki çalışmalarda, Tayland'a (Rittichainuwat & Chakraborty, 2009), Birleşik Krallık'a (Page ve ark., 2012) ve Afrika ülkelerine (Carter, 1998) yapılan uluslararası seyahatlerle ilişkili yaygın güvenlik endişelerinin SARS ile ilgili algılanan riske bağlı olduğu ve turistlerin bu nedenle seyahatten kaçındıkları sonucuna varılmıştır (Cooper, 2005; Wilder-Smith, 2006; Reichel ve ark., 2007). Literatürdeki bazı çalışmalara göre turistlerin risk algıları güvenlik endişeleri yaşamalarına neden olmaktadır. Bu endişeler ise, turistlerin rezervasyonlarını iptal etme veya tatil rezervasyonu yapmaktan kaçınma gibi davranışlar göstermelerine neden olmaktadır (Maser & Weiermair, 1998; Rittichainuwat & Chakraborty, 2009).

1.2. İlgili Araştırmalar

Literatürdeki bazı çalışmalarda Covid-19 döneminde algılanan risklerin turist davranışları üzerindeki etkisi incelenmiş ve çalışmalardan birinde turistlerin Covid-19 ile ilgili algıladıkları riskleri fiziksel, psikolojik ve sosyal risk olarak gruplandırmıştır. Bu çalışmanın sonucuna göre Covid-19 pandemisi ile ilişkili algılanan fiziksel, psikolojik ve sosyal riskin yakın turistlerin gelecekteki turizm davranışlarını etkilediği belirlenmiştir (Matiza & Slabbert, 2021: 586). Bazı çalışmalarda ise, Covid-19'un risk algısı olarak arttıkça, turistlerin seyahat etme niyetlerinin azaldığı sonucuna ulaşılmıştır (Teeroovengadum ve ark., 2021; Yu ve ark., 2021a). Literatürde salgın hastalıklar nedeniyle turistlerin hijyen konularındaki algılarını inceleyen çalışmalardan Wen ve arkadaşları (2005) SARS salgını ile birlikte yerli turistlerin hijyenle ilgili endişelerinin arttığı ve bunun konaklama işletmeleri tercihlerini etkilediğini belirtmektedir. Özaltın Türker (2020) çalışmasında yeni koronavirüsün turist davranışlarına ve Türk turizmine etkilerini incelemiştir. Pandemi sonrası turistlerin hijyen, masalar arası mesafelerin arttırılması, eğitimli personel, daha az müşteri ve kişiye özel hizmet taleplerinin oluştuğu belirtilmektedir. Yu ve arkadaşları (2021a) çalışmalarında koronavirüs nedeniyle turistlerin fiziksel riski çok güçlü şekilde algıladıkları ve bunun için otel işletmelerinin önlemler almaları gerektiği önerilmiştir. Bu önlemler; tüm tesislerin dezenfekte edilmesi, personel hijyeni ve ofis ekipmanlarının (bilgisayarlar, yazıcılar, masa vb.) temizliğine dikkat edilmesi, personelin müşterilere hizmet etmesi sırasında maske takmaları, ellerini sık sık el temizleyicileriyle yıkamaları, personel toplantıları ve toplu yemeklerden kaçınılması ve sosyal mesafenin korunması şeklindedir. Ayrıca, müşteri memnuniyetinin korunması için otellerin çeşitli promosyonlar (oda indirimleri vb.) sunmaları da önerilmiştir (Yu ve ark., 2021a: 334). Sigala'nın (2020) Covid-19 ile ilgili yapmış olduğu çalışmada turizm işletmelerinin hijyen sertifikalarını kullanmaya başladıklarını belirtmişlerdir. Ayrıca, Covid-19 ile birlikte restoranlar, oteller, havaalanları, kamusal alanlarda işletmelerin mobil uygulamalar (check-in, check-out, oda anahtarları, mobil ödemeler, self-servis eğlence hizmetleri ve destinasyonla ilgili e-alışveriş, müzeler için sanal gerçeklik), robotlar (resepsiyon ve müzesi rehberleri), yapay zeka özellikli web siteleri ve müşteri iletişim ve hizmetleri, dijital ödemeler (örneğin dijital cüzdanlar, paypal, kredi

kartları) gibi olanaklar sağlamaları önerilmiştir (Sigala, 2020: 319).

Turistlerin risk algıları kişisel faktörlere göre de değişiklik göstermektedir (Glaesser, 2003). Önceki araştırmacılar, sağlık risklerini cinsiyet, yaş, eğitim düzeyi gibi birçok faktörde incelemiştir (Lan ve ark., 2016; Tvinnereim ve ark., 2017). Bazı çalışmalarda ise katılımcıların gelir düzeylerine göre de algıladıkları risklerin değişeceğine vurgu yapılmaktadır (Boksberger ve ark., 2007; Simpson & Siguaw, 2008; Reisinger, 2009; Kim ve ark., 2016). Kozak ve arkadaşları (2007) tarafından yapılan bir çalışmada turistlerin algıladıkları risklerin kültürlerine göre de değiştiği sonucuna ulaşılmıştır. Matiza & Slabbert'in (2021) çalışmalarında Covid-19 döneminde algılanan riskin popüler iç turizm cazibe merkezlerini ve uluslararası seyahatleri etkileyeceği ancak yurtiçi seyahatlerini etkilemeyeceği sonucuna varılmıştır. Ayrıca literatürde turistlerin gruplar halinde seyahatleri ve seyahatleri esnasında yabancılarla temas kurmayı riskli olarak algıladıkları ile ilgili çalışmalar da mevcuttur (Reichel ve ark., 2007; Matiza & Slabbert, 2021). Benzer şekilde Cahyanto ve arkadaşlarının (2016) çalışmalarında hastalık salgınlarında turistlerin uluslararası seyahatleri daha fazla riskli olarak algıladıkları sonucuna varılmıştır. Literatürdeki bazı çalışmalarda Covid-19 nedeniyle turistlerin algıladıkları riskin, korku ve endişe gibi duygulara neden olduğu belirtilmektedir (Neuburger & Egger, 2020; Perić ve ark., 2021). Aynı zamanda bu çalışmalardan elde edilen bulgulara göre, olumsuz duygular, turistlerin seyahat kararları ve tekrar ziyaret niyetlerini olumsuz yönde etkilemektedir.

2. YÖNTEM

2.1. Araştırmanın Amacı ve Ölçeği

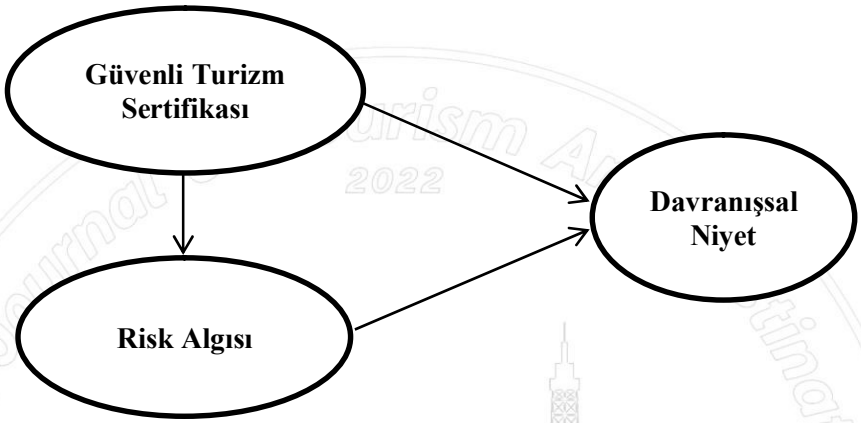
Yapılan çalışma ile yerli turistlerin Güvenli Turizm Sertifikası' na yönelik düşünceleri ile algılanan risk ve davranışsal niyetlerini ölçmek amaçlanmaktadır. Araştırma nicel araştırma yöntemlerinden yararlanılmıştır. Veri toplama aracı olarak anket tekniği uygulanmıştır. Anketler 15 Aralık 2021-15 Ocak 2022 tarihleri arasında Covid-19 pandemi dönemi olduğu için çevrimiçi olarak yapılmıştır. Araştırmanın evrenini Türkiye'de ki yerli turistler oluşturmaktadır. Kültür ve Turizm Bakanlığı (2022) verilerine göre 2020'de yaklaşık 17 milyon ve 2021'de yaklaşık 25 milyon yerli turist geceleme yapmıştır. Araştırma kapsamında yer alan ana kütlenin tamamına ulaşmak uzun bir zaman alacağı için, araştırma ana kütleyi temsil yeteneği olan bir örneklem üzerinden yürütülmüştür. Yazıcıoğlu & Erdoğan (2014: 89)'ın hazırladığı ve belli bir ana kütleyi temsil yeteneği olan örnek kütleyi gösteren rakamlar tablosu referans alınarak örnek kütle belirlenmiştir. Bu tablo bağlamında ± 0.05 örneklem hatası; p=0,05 (anakütledeki X'in gözlenme oranı) ve q=0,05 (anakütledeki X'in gözlenmeme oranı) olmak üzere belirlenen örnek kütle sayısı 384 olarak hesaplanmıştır. Araştırma kapsamında tesadüfî olmayan örneklemelerden 'kolayda örneklem' yöntemi uygulanmıştır. Yapılan çalışmada 384 kişiye anket gönderilmiş ve bunlardan eksik veriler nedeniyle 60 tane anket çalışmaya dahil edilmememiştir. Anket çalışması sonucunda 324 katılımcıdan elde edilen veriler değerlendirmeye alınmıştır. Araştırma verileri SPSS 15 programı ile analiz edilmiştir. Araştırmada kullanılan anket 2 bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde katılımcıların demografik özelliklerini ve seyahat deneyimlerini ölçmeye yönelik tanımlayıcı sorulardan oluşmaktadır. Anketin ikinci bölümünde Güvenli Turizm Sertifikası Algısı Ölçeği, Risk Algısı Ölçeği ve son olarak Seyahat Davranışı Ölçeği yer almaktadır.

➢ **Güvenli Turizm Sertifikası Algısı Ölçeğinin Tasarlanması:** Güvenli Turizm Sertifikası' nın yerli turistlerin risk algıları ile seyahat davranışlarına etkisini incelemek için şu adımlar gerçekleştirilmiştir. (1) literatür taraması (2) alandaki akademik uzmanlarla görüşmeler ve literatür çerçevesinde soru formunun hazırlanması. Kement (2013) ve Ceylan'ın (2017) otel işletmelerindeki sertifikasyonlarla ilgili hazırlamış oldukları tezlerden derlenerek 14 ifadeden oluşan Güvenli Turizm Sertifikası Algısı Ölçeği geliştirilmiştir. Anketin bu bölümünde ise 5'li Likert ile "1=kesinlikle katılmıyorum ve 5=kesinlikle katılıyorum" aralığında derecelendirilmiş olan anket formunda aşağıdaki ölçekler tasarlanmıştır.

➢ **Risk Algısı Ölçeğinin Tasarlanması:** Stone & Mason'un (1995) geliştirdikleri algılanan risk ölçeğinden derlenmiş ve 6 alt boyut ve 13 maddeden oluşan risk algısı ölçeğinden faydalanılmıştır.

➢ **Seyahat Davranışı Ölçeğinin Tasarlanması:** Son bölümde ise katılımcıların turizme katılmaya yönelik davranışsal niyetlerini ölçmeye yönelik sorular yer almaktadır. Bülbül & Özoğlu (2014) tarafından kullanılan seyahat davranışı ölçeğinden yararlanılarak 5 maddeden oluşan bir ölçekten yararlanılmıştır.

Ölçeklerin geçerliliğini tespit etmek amacıyla açıklayıcı faktör analizi kullanılmış ve güvenirlik katsayıları incelenmiştir. Verilerin analizi için frekans analizi, bağımsız örneklem t testi, tek yönlü varyans analizi kullanılmıştır. İlişkilerin tespit edilmesi için korelasyon ve regresyon analizleri kullanılmıştır. Araştırmada kurulan model Şekil 1'de gösterilmektedir.

Şekil 1. **Araştırmada Kullanılan Teorik Model**

Araştırma modeli kapsamında, aşağıdaki hipotezler geliştirilmiştir:

➢ ***H1:*** Katılımcıların risk algıları cinsiyetlerine göre farklılık göstermektedir. Literatürdeki bazı çalışmalar cinsiyetteki farklılığın bireyler tarafından algılanan sağlık riski derecesi üzerinde önemli bir etkiye sahip olduğunu ileri sürmektedir (Finucane ve ark., 2000; Mattila ve ark., 2001; Garbarino & Strahilevitz, 2004; Reisinger, 2009; Yang ve ark., 2016). Çeşitli çalışmalarda kadınların sağlık risklerine daha duyarlı oldukları sonucuna ulaşılmıştır (Lepp & Gibson, 2003; Reichel ve ark., 2007; Karamustafa & Erbaş, 2011; Temeloğlu, 2015). Ayrıca Covid-19'un patlak vermesinden bu yana kadınların risk algısının erkeklere göre daha fazla olduğu belirlenmiştir (Kim, 2020; Bae & Chang, 2021). Bu çalışmaların aksine Qi ve arkadaşlarının (2009) ve Gül ve arkadaşlarının (2018) çalışmalarında kadınlara kıyasla erkeklerin daha fazla sağlık riski algıladıkları belirlenmiştir.

➢ ***H2:*** Katılımcıların risk algıları medeni durumuna göre farklılık göstermektedir. Bazı çalışmalarda medeni durumun, seyahat deneyimi ve tekrar ziyaret niyeti gibi turist davranışlarını etkilediği kabul edilmektedir (Okazaki & Hirose, 2009). Son zamanlarda Covid-19 çalışmaları, bireylerin davranış kalıplarını göstermek için medeni durumu önemli unsur olarak kullanmıştır. Kore'de yapılmış olan bu çalışmalarda Covid-19'un patlak vermesinden bu yana evli bireylerin sosyal etkinlikleri bekarlara göre daha fazla azalttıkları ve buna göre evli bireylerin risk algılarının bekarlara göre daha fazla olduğu tespit edilmiştir (Kim, 2020; Bae & Chang, 2021). Ayrıca başka bir çalışma olan Öztürk & Tankuş'un (2020) çalışmasında evli bireylerin bekârlara oranla Covid-19 döneminde turlara katılım ve turizme eğilim konusunda daha fazla tedirginlik yaşamakta oldukları belirlenmiştir. Ancak Temeloğlu'nun (2016) çalışmasında ise algılanan riskin medeni duruma göre farklılık göstermediği belirlenmiştir.

➢ ***H3:*** Katılımcıların çocuk sahibi olma durumuna göre risk algıları farklılık göstermektedir. Dereli & Kızılırmak (2021) ve Kılıç ve arkadaşlarının (2020) yaptıkları çalışmaya göre Covid-19 döneminde çocuğu olanların risk algıları daha yüksektir.

➢ ***H4:*** Katılımcıların yaşlarına göre risk algıları farklılık göstermektedir. Bazı çalışmalarda bu özelliklerden turistlerin yaşlarına göre algıladıkları risk algılarının farklı olabileceği belirtilmektedir (Lepp & Gibson, 2003; Gül ve ark., 2018). Gül ve arkadaşlarının (2018) çalışmasında yaş arttıkça

sağlık riski algısının da artış gösterdiğine yönelik bir sonuç elde edilmiştir. Kozak ve arkadaşları (2007) ise çalışmalarında bunun tam aksi yönünde bir sonuç elde etmiştir.

➢ ***H5:*** Katılımcıların eğitim seviyelerine göre risk algıları farklılık göstermektedir. Sönmez & Graefe'nin (1998) çalışmasında ise algılanan riskin eğitim seviyesine göre değişebileceği belirlenmiştir. Demirci & Üstün'ün (2021) çalışmasına göre Covid-19 sonrasında daha düşük eğitim seviyesine sahip olanların risk algılarının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

➢ ***H6:*** Katılımcıların mesleklerine göre risk algıları farklılık göstermektedir. Literatürdeki bazı çalışmalara göre turistlerin mesleklerine göre algıladıkları risklerin farklılaştığı belirlenmiştir (Park & Reisinger, 2010; Temeloğlu, 2016). Bu çalışmalardan Park & Reisinger (2010) öğrencilerin risk algılarnın çalışan ve işsiz bireylerden daha yüksek olduğu sonucuna varmıştır. Temeloğlu'nun (2016) çalışmasında ise otellerden tatil satın alırken emekli grubunda yer almakta olan özel sektör çalışanı, ev hanımı ve öğrenci grubundakilere göre daha fazla sosyal risk algıladıkları belirlenmiştir.

➢ ***H7:*** Katılımcıların yurtdışı seyahat deneyimlerine göre risk algıları farklılık göstermektedir. Bazı çalışmalarda yurtdışı seyahat deneyimi olanların risk algılarının daha düşük olduğu sonucu elde edilmiştir (Reichel ve ark., 2007; Qi ve ark., 2009).

➢ ***H8:*** Katılımcıların seyahat sıklığına göre risk algıları farklılık göstermektedir. Çeşitli çalışmalarda ilk kez seyahat edenlerin, SARS ve H1N1 kuş gribi salgınlardan kaynaklanan sağlık risklerini sık seyahat edenlere göre daha şiddetli algıladıkları ve gelecekte seyahat etmekten kaçınabilecekleri belirlenmiştir (Rittichainuwat & Chakraborty, 2009; Fuchs & Reichel, 2011; Ateşoğlu & Türker, 2014).

➢ ***H9:*** Katılımcıların risk algısı satın alma davranışını negatif yönde etkilemektedir. Literatürdeki bazı çalışmalara göre turistlerin risk algıları güvenlik endişeleri yaşamalarına ve seyahatin organizasyonu, zamanlaması ve destinasyon seçimi ile ilgili kararları dahil olmak üzere tüm karar verme süreçlerini etkilemektir (An ve ark., 2010; Çetinsöz & Ege, 2013; Artuğer, 2015; Karl & Schmude, 2017). Covid-19'un risk algısı olarak arttıkça, turistlerin seyahat etme niyetlerinin azaldığı sonucuna ulaşılmıştır (Sánchez-Cañizares ve ark., 2020; Rahmafitria ve ark., 2021; Teeroovengadum ve ark., 2021).

➢ ***H10:*** Katılımcıların olumlu Güvenli Turizm Sertifikası algısı algılanan riski negatif yönde etkiler. Literatürde salgın hastalıklar nedeniyle turistlerin hijyen konularındaki algılarını inceleyen çalışmalar da mevcuttur (Wen ve ark., 2005; Özaltın Türker, 2020; Sigala, 2020). Özaltın Türker (2020) çalışmasında yeni koronavirüsün turist davranışlarına ve Türk turizmine etkilerini incelemiştir. Pandemi sonrası turistlerin hijyen, masalar arası mesafelerin arttırılması, eğitimli personel, daha az müşteri ve kişiye özel hizmet taleplerinin oluştuğu belirtilmektedir. Yu ve arkadaşlarının (2021a) çalışmalarında koronavirüs nedeniyle turistlerin fiziksel riski çok güçlü şekilde algıladıkları ve bunun için otel işletmelerinin önlemler almaları gerektiği önerilmiştir.

➢ ***H11:*** Katılımcıların Güvenli Turizm Sertifikası ile olumlu algısı satın alma davranışlarını pozitif yönde etkiler. Wen ve arkadaşlarına (2005) göre Sars salgını ile birlikte yerli turistlerin hijyenle ilgili endişelerinin arttığı ve bunun konaklama işletmeleri tercihlerini etkilediği belirtilmektedir.

3. BULGULAR

Katılımcıların demografik özelliklerine yönelik bulgular Tablo 1'de verilmektedir. Katılımcıların yaklaşık %56'sının kadınlardan oluştuğu görülmektedir. Katılımcıların yaşları incelendiğinde yaklaşık %43'ünün 25-34 yaş arasındaki kişilerden oluştuğu belirlenmiştir. Eğitim açısından katılımcıların çoğunluğunun (174) lisans mezunu bireylerden oluştuğu tespit edilmiştir.

Tablo 1. **Katılımcıların Demografik Özellikleri (n=324)**

Demografik Özellikler		Sayı (n)	Yüzde (%)
Cinsiyet	Kadın	182	56,17
	Erkek	142	43,83
Yaş	18-24 Yaş	67	20,68
	25-34 Yaş	138	42,59
	35-44 Yaş	86	26,54
	45 Yaş ve Üstü	33	10,19
Eğitim	Ortaöğretim	18	5,56
	Önlisans	51	15,74
	Lisans	174	53,70
	Lisansüstü	81	25,00
Medeni durum	Bekar	192	59,26
	Evli	132	40,74
Çocuk Sahibi Olma Durumu	Çocuğu var	106	32,72
	Çocuğu yok	218	67,28
Meslek	Esnaf/İşletmeci	29	8,95
	Ev Hanımı/Emekli	25	7,72
	Kamu	125	38,58
	Öğrenci	49	15,12
	Özel Sektör	96	29,63
Toplam		324	100

Katılımcıların yaklaşık %59'unun bekar, %41'inin evli ve %33'ünün çocuk sahibi olduğu görülmektedir. Meslek değişkeni incelendiğinde ise bireylerin %39'unun kamu çalışanlarından oluştuğu ve %30'unun özel sektörde çalıştığı belirlenmiştir.

Tablo 2. **Katılımcıların Seyahat Deneyimlerine Yönelik Bulgular (n=324)**

Tatile Çıkma Sıklığınız	Birkaç Yılda Bir	72	22,22
	Yılda Bir Kez	140	43,21
	Yılda Birden Çok	112	34,57
Yurtdışı Seyahat Deneyimi	Evet	158	48,77
	Hayır	166	51,23
Covid-19 Salgınından Sonra Tatile Çıktınız Mı?	Evet	65	20,06
	Hayır	259	79,94
Genellikle Kiminle Seyahat Edersiniz	Ailemle	158	48,77
	Arkadaşımla	84	25,93
	Eşimle	47	14,51
	Yalnız	35	10,80
Konakladığınız Tesisin Güvenli Turizm Sertifikası Bulunmakta Mıdır?	Evet	42	12,96
	Hayır	18	5,56
	Bilmiyorum	5	1,54
Toplam		n=324	%=100,00

Katılımcıların seyahat deneyimlerine yönelik sorulara verdikleri cevaplar Tablo 2'de gösterilmektedir. Tatile çıkma sıklığı bakımından bireylerin en çok (%43) yılda bir kez tatile çıktığı yöndeki cevabı verdiği görülmektedir. Katılımcıların yaklaşık %49'u genellikle ailesiyle ve %26'sı genellikle arkadaşıyla seyahat ettiğini bildirmiştir. Araştırmaya katılan bireylerin yaklaşık %49'u yurtdışı seyahat deneyimi olduğunu belirtmiştir. Katılımcıların yaklaşık %20'si Covid-19 salgınından sonra tatile çıktığı görülmektedir. Bu katılımcılardan 42'i konakladığı tesisin Güvenli Turizm Sertifikası bulunduğunu ve 18'i sertifikanın bulunmadığını ve 5'i ise bilmediğini belirtmektedir.

Tablo 3. **Risk Algısına Yönelik Açıklayıcı Faktör Analizi (n=324)**

No	İfadeler (Risk Algısı)	Faktör Yükü
RA3	Salgın devam ederken bir otelde konaklamaktan endişe duyarım.	0,933
RA4	Salgın devam ederken bir otelde konaklamaktan korkarım.	0,918
RA12	Salgın devam ederken bir otelde konaklamak düşüncesi beni endişelendiriyor.	0,912
RA9	Salgın devam ederken otelde konaklamayı sağlıklı bulmuyorum.	0,910
RA13	Salgın devam ederken bir otelde konaklamak düşüncesi beni huzursuz ediyor.	0,908
RA11	Salgın devam ederken bir otelde konaklamak düşüncesi bende gerginliğe neden oluyor.	0,901
RA2	Salgın devam ederken bir otelde konaklamak risklidir.	0,874
RA5	Tatil sırasında hastalığa maruz kalmaktan endişe duyarım.	0,868
RA10	Dünya normale dönmeden turist destinasyonuna seyahat etmek beni hayal kırıklığına uğratabilir.	0,844
RA7	Tatil sırasında yakınlarımın hastalığa maruz kalmalarından endişe duyarım.	0,830
RA8	Tatil sırasında insanların sağlığına zarar vermekten endişe duyarım.	0,815
RA6	Tatil sırasında hastalığa maruz kalıp hayatımı kaybetmekten endişe duyarım	0,803
RA1	Salgının devam etmesi tatil kararlarımı etkiler.	0,724

KMO Örneklem Yeterliliği: 0,950; **Barlett Ki Kare**:5801,274; **p:** 0,000; **Faktör Öz Değeri:** 9,761; **Açıklanan Varyans:** %75,09

Katılımcıların risk algısına yönelik ölçeğe açıklayıcı faktör analizi yapılmıştır. Faktör analizine yönelik bulgular Tablo 3'te verilmiştir. Öncelikle Kaiser Maier Olkin (KMO) ve Barlett Ki kare küresellik değerleri incelenmiştir. Buna göre verilerin faktör analizi için uygun (KMO=0,950) ve yeterli (x2=5801,27; p<0,05) olduğu tespit edilmiştir. Faktör analizi sonucunda faktör yükleri 0,933 ile 0,724 arasında değişen tek faktörlü bir yapı elde edilmiştir. Faktörün öz değeri 9,76 ve açıklanan varyans %75 olarak bulunmuştur (Tablo 3).

Tablo 4. **Güvenli Turizm Sertifikası' na Yönelik Faktör Analizi**

No	İfadeler (Güvenli Turizm Sertifikası Algısı)	Faktör Yükü
GTS14	GTS'ye sahip bir otelin çalışanlarının bilgili olduklarına inanırım.	0,822
GTS13	GTS'ye sahip bir otelin çalışanları söz verilen işlemleri güvenilir ve doğru bir şekilde yerine getireceklerine inanırım.	0,822
GTS6	GTS'ye sahip otellerde konaklamak daha hijyenik hizmetten yararlanmamı sağlar.	0,813
GTS5	GTS'ye sahip otellerde konaklamak daha hijyenik bir odada kalmamı sağlar.	0,806
GTS8	GTS'ye sahip bir otelin hizmet kalitesi diğerlerinden daha iyidir.	0,773
GTS2	Konaklayacağım otelin GTS'ye sahip olması otel tercihimde etkili olur.	0,751
GTS11	GTS'ye sahip otelde konaklamak için daha fazla ücret ödemeyi göze alırım.	0,741
GTS9	GTS'ye sahip bir otelde konaklayanlar salgın sürecine katkı sağlarlar.	0,663
GTS12	GTS'ye sahip bir otelde kalmak için kaynaklarım, zamanım ve fırsatım var.	0,655
GTS4	GTS'ye sahip bir otelin yeri uygun olmalıdır	0,653
GTS10	GTS'ye sahip bir otelde konaklamak için rahatlık ve konfordan ödün verebilirim.	0,645
KMO Örneklem Yeterliliği: 0,877; **Barlett Ki Kare**:2593,268**; p:**0,000; **Faktör Öz Değeri:** 6,084; **Açıklanan Varyans:** %55,30		

Katılımcıların Güvenli Turizm Sertifikası algısına yönelik ölçeğe açıklayıcı faktör analizi uygulanmıştır (Tablo 4). Kaiser Maier Olkin (KMO) ve Barlett Ki kare küresellik değerleri incelendiğinde verilerin faktör analizi için uygun (KMO=0,877) ve yeterli (x2=2593,268; p<0,05) olduğu tespit edilmiştir. Faktör analizi sonucunda eş değişkenlik katsayıları 0,50'nin altında olan ifade 1, ifade 3 ve ifade 4 ölçekten çıkarılmıştır. Faktör analizi sonucunda faktör yükleri 0,822 ile 0,645 arasında değişen tek faktörlü bir yapı elde edilmiştir. Faktörün öz değeri 6,084 ve açıklanan varyans %55 olarak bulunmuştur (Tablo 4).

Tablo 5. **Davranışsal Niyet Ölçeğine Yönelik Faktör Analizi**

No	Boyut/İfadeler (Davranışsal Niyet)	1. Faktör	2. Faktör
DN1	Salgının fazla olduğu destinasyona seyahat etmek istemem.	0,960	
DN2	Destinasyonun sağlık standartları beni endişelendirirse seyahat etmek istemem.	0,948	
DN4	Yakın gelecekte GTS'ye sahip bir oteli ziyaret edeceğim		0,925
DN5	Seyahat önerileri almak isteyenlere GTS'ye sahip olan otelleri tavsiye edeceğim.		0,803
	Faktör Öz Değerleri	1,954	1,541
	Faktörlere Ait Açıklanan Varyans Değeri (%)	48,85	38,54
KMO Örneklem Yeterliliği: 0,682; **Barlett Ki Kare**: 664,606; **p:** 0,000; **Toplam Öz Değer:** 3,495; **Toplam Açıklanan Varyans:** %87,38			

Katılımcıların davranışsal niyetlerini ölçmeye yönelik ifadelere açıklayıcı faktör analizi yapılmıştır (Tablo 5). Kaiser Maier Olkin (KMO) ve Barlett Ki kare küresellik değerleri incelendiğinde verilerin faktör analizi için uygun (KMO=0,682) ve yeterli (x2=664,606; p<0,05) olduğu tespit edilmiştir. Faktör analizi sonucunda eş değişkenlik katsayıları 0,50'nin altında olan ifade 3 ölçekten çıkarılmıştır. Faktör analizi sonucunda iki faktörlü bir yapı ortaya çıkmıştır. Birinci faktör riskten kaçınma niyeti olarak isimlendirilen birinci faktör 0,960 ve 0,948 faktör yükleri bulunan iki ifadeden oluşmaktadır. 0,925 ve 0,803 yükleri bulunan iki ifadeden oluşan ikinci faktör Güvenli Turizm Sertifikası' na yönelik davranışsal niyet olarak isimlendirilmiştir. Faktörün öz değeri 3,495 ve açıklanan varyans %87 olarak bulunmuştur (Tablo 5).

Tablo 6. **Aritmatik Ortalama, Standart Sapma ve Güvenirlik Katsayıları**

Ölçek/Boyut	A.O.	S.S.	Cronbach's Alpha
Risk Algısı	3,77	1,019	0,972
Güvenli Turizm Sertifikası	3,75	0,787	0,907
Davranışsal Niyet	3,83	0,815	0,737

Tablo 6'da analizde kullanılan ölçeklerin aritmetik ortalama, standart sapma ve güvenirlik katsayıları verilmiştir. Ortalamalar incelendiğinde risk algısının ($\overline{x}$=3,77) Güvenli Turizm Sertifikası algısının ($\overline{x}$=3,75) ve davranışsal niyet ($\overline{x}$=3,83) ölçeklerinin ortalamanın üstünde değerler aldığı görülmektedir.

Tablo 7. **Cinsiyet Açısından Risk Algısının Karşılaştırılması**

					Levene Testi		t Testi	
Ölçek	**Cinsiyetiniz**	**n**	**x̄**	**s.s.**	**F**	**p**	**t**	**p (iki uçlu)**
Risk Algısı	Kadın	182	3,94	0,97	3,951	,048	3,444	,001
	Erkek	142	3,55	1,04				

Cinsiyet açısından risk algısına yönelik verilen cevapların farklılaşıp farklılaşmadığını tespit etmek amacıyla yapılan Bağımsız örneklem t Testi sonuçları Tablo 7'de görülmektedir. Öncelikle yapılan Levene testi sonucunda göre (p<0,05) grup arasındaki varyansların homojen dağılmadığı bulunmuştur. T testi sonucunda ise kadın ve erkekler arasında (t= 3,444; p=0,001) risk algısının farklılaştığı tespit edilmiştir. Buna göre kadınların ($\bar{x}$=3,94) erkeklere ($\bar{x}$=3,55) göre Covid-19 salgını devam ederken konaklama yapmayı daha riskli bulduğu söylenebilir.

Medeni durum açısından risk algısına yönelik verilen cevapların farklılaşıp farklılaşmadığını tespit etmek amacıyla bağımsız örneklem t testi uygulanmıştır. İlk olarak Levene testi sonucunda göre (p>0,05) grup arasındaki varyansların homojen dağıldığı bulunmuştur. T testi sonucunda ise evli ($\bar{x}$=3,81) ve bekarlar ($\bar{x}$=3,74) arasında (t= 0,697; p=0,486) risk algısına verilen cevaplar açısından fark tespit edilmemiştir. Çocuk sahibi olma durumu açısından risk algısına yönelik verilen cevapların farklılaşıp farklılaşmadığını tespit etmek amacıyla bağımsız örneklem t testi uygulanmıştır. Levene testi sonucunda göre (p>0,05) grup arasındaki varyansların homojen dağıldığı bulunmuştur. T testi sonucunda ise evli ($\bar{x}$=3,81) ve bekarlar ($\bar{x}$=3,74) arasında (t= 0,830; p=0,407) risk algısına verilen cevaplar açısından fark tespit edilmemiştir. Yaş değişkeni açısından risk algısının farklılaşıp farklılaşmadığını tespit etmek için tek yönlü varyans analizi yapılmıştır. 18-24 Yaş ($\bar{x}$=3,88), 25-34 Yaş ($\bar{x}$=3,70), 35-44 Yaş ($\bar{x}$=3,66) ile 45 Yaş ve üstü ($\bar{x}$=4,15) grupları arsında varyans analizi sonucunda risk algısı açısından istatistiksel bir farklılık (F=2,46; p=0,066) tespit edilmemiştir. Eğitim düzeyi açısından risk algısının farklılaşıp farklılaşmadığını tespit etmek için tek yönlü varyans analizi yapılmıştır. Risk algısına yönelik verilen cevapların ortaöğretim ($\bar{x}$=3,52), önlisans ($\bar{x}$=3,87), lisans ($\bar{x}$=3,69) ve lisansüstü ($\bar{x}$=3,95) grupları açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık (F=2,46; p=0,066) bulunmamıştır.

Tablo 8. **Meslek Açısından Risk Algısının Karşılaştırılması**

No	**Grup**	**n**	**x̄**	**s.s.**	**F**	**p**	**Farkın Kaynağı**
1	Esnaf/İşletmeci	29	3,52	0,904			
2	Ev Hanımı/Emekli	25	3,91	1,040			
3	Kamu Çalışanı	125	3,92	0,957	2,665	0,033	3-4>5
4	Öğrenci	49	3,90	1,073			
5	Özel Sektör	96	3,54	1,063			

Meslek açısından risk algısının farklılaşıp farklılaşmadığını tespit etmek için tek yönlü varyans analizi yapılmıştır (Tablo 8). Varyans analizi sonucunda (F=2,665; p=0,033) meslek grupları açısından risk algısının farklılaştığı tespit edilmiştir. Varyansların homojenliği incelenmiş ve grup varyanslarının homojen (p>0,05) dağıldığı bulunmuştur. Buna göre farkın kaynağının tespit edilmesi için post-hoc testlerinden LSD ve Scheffe testleri uygulanmıştır. Post-hoc testleri sonucunda kamu çalışanları ($\bar{x}$=3,92) ve öğrencilerin ($\bar{x}$=3,90), özel sektör çalışanlarından ($\bar{x}$=3,54) daha yüksek risk algısına sahip olduğu tespit edilmiştir (Tablo 8).

Tablo 9. **Güvenli Turizm Sertifikalı Tesiste Konaklama Açısından Risk Algısının Karşılaştırılması**

					Levene Testi		t Testi	
Ölçek	**GTS'li Tesiste Konaklama**	**n**	**x̄**	**s.s.**	**F**	**p**	**t**	**p (iki uçlu)**
Risk Algısı	Evet	42	3,39	1,14	5,857	,016	-2,419	,019
	Diğer	264	3,84	0,99				

Daha önce Güvenli Turizm Sertifikası' na sahip bir konaklama tesisi konaklayan katılımcılar ile diğer katılımcılar arasında risk algısının farklılaşıp farklılaşmadığını tespit etmek için bağımsız örneklem t testi uygulanmıştır (Tablo 9). Levene testi sonucunda göre (p<0,05) grup arasındaki varyansların homojen dağılmadığı bulunmuştur. T testi sonucunda ise daha önce Güvenli Turizm Sertifikası' na sahip bir konaklama tesisi konaklayan katılımcılar ($\bar{x}$=3,39) ile konaklamamış veya

bilgisi olmayan katılımcılar ($\bar{x}$=3,84) arasında (t= -2,419; p=0,019) risk algısına verilen cevaplar açısından fark tespit edilmemiştir. Buna göre Güvenli Turizm Sertifikalı bir konaklama tesisinde konaklayan kişilerin diğerlerinden daha düşük düzeyde risk algısına sahip olduğu tespit edilmiştir. Yurtdışı seyahat deneyimi açısından risk algısına yönelik verilen cevapların farklılaşıp farklılaşmadığını tespit etmek amacıyla bağımsız örneklem t testi uygulanmıştır. Levene testi sonucunda göre (p<0,05) grup arasındaki varyansların homojen dağılmadığı bulunmuştur. T testi sonucunda ise yurtdışı seyahat deneyimi bulunanlar ($\bar{x}$=3,80) ile yurtdışına seyahat etmemiş olanlar ($\bar{x}$=3,73) arasında (t= 0,582; p=0,561) risk algısına verilen cevaplar açısından fark tespit edilmemiştir.

Tablo 10. **Yakın Zamanda Tatil Planı Yapma Açısından Risk Algısının Karşılaştırılması**

					Levene Testi		t Testi	
Ölçek	**Yakın Zamanda Tatil Planı**	**n**	**$\bar{x}$**	**s.s.**	**F**	**p**	**t**	**p (iki uçlu)**
Risk Algısı	Evet	174	3,51	1,01	3,447	,064	4,955	,000
	Hayır	150	4,06	0,96				

Yakın zamanda tatile çıkma planı olan ve olmayan katılımcılar açısından risk algısının karşılaştırılması amacıyla bağımsız örneklem t testi yapılmıştır (Tablo 10). Levene testi sonucunda göre (p>0,05) grup arasındaki varyansların homojen dağıldığı bulunmuştur. T testi sonucunda ise tatile yapma planı olanların ($\bar{x}$=3,51) ile tatil yapmayı düşünmeyenler ($\bar{x}$=4,06) arasında (t= 4,955; p=0,000) risk algısına verilen cevaplar açısından istatistiksel olarak anlamlı bir fark tespit edilmiştir. Buna göre yakın zamanda tatil yapmayı planlayan bireylerin diğerlerine göre konaklama yapmayı daha az riskli gördüğü söylenebilir.

Tablo 11. **Ölçeklerin Arasındaki Korelasyon İlişkileri**

	Güvenli Turizm Sertifikası	**Risk Algısı**	**Davranışsal Niyet**
Güvenli Turizm Sertifikası	1	,366**	,547**
Risk Algısı	,366**	1	,345**
Davranışsal Niyet	,547**	,345**	1

** 0,01 düzeyinde korelasyon

Ölçeklerin arasındaki ilişkileri incelemek amacıyla korelasyon analizi yapılmıştır (Tablo 11). Güvenli Turizm Sertifikası algısı ile risk algısı arasında (r=0,366) düşük kuvvette, risk algısı ile davranışsal niyet arasında (r=0,345) düşük kuvvette ilişki tespit edilmiştir. Güvenli Turizm Sertifikası algısı ile davranışsal niyet arasında (r=0,547) ise orta kuvvette ilişki tespit edilmiştir.

Tablo 12. **Güvenli Turizm Sertifikası' nın Risk Algısı Üzerindeki Etkisi**

Bağımsız Değişkenler	**Beta**		**t değeri**	**Sig.**
Sabit	2,068		8,378	0,000
Güvenli Turizm Sertifikası	0,466		7,062	0,000
	R^2= 0,134	F= 49,869	p.= ,000	

Güvenli Turizm Sertifikası' nın katılımcıların risk algısına yönelik etkisini ölçmeye yönelik regresyon analizi yapılmıştır (Tablo 12). Regresyon analizi sonucunda Güvenli Turizm Sertifikası' nın risk algısı üzerinde pozitif yönde (β=0,466; p<0,05) etkisi olduğu tespit edilmiştir. Kurulan istatistiksel olarak anlamlı model (F=49,869; p<0,05) risk algısı üzerindeki değişimlerin yaklaşık %13'ünü açıklamaktadır.

Tablo 13. **Güvenli Turizm Sertifikası ve Risk Algısının Davranışsal Niyete Etkisi**

Bağımsız Değişkenler	**Beta**		**t değeri**	**Sig.**
Sabit	1,516		7,862	0,000
Güvenli Turizm Sertifikası	0,494		9,850	0,000
Risk Algısı	0,134		3,389	0,001
	R^2= 0,324	F= 76,778	p.= ,000	

Güvenli Turizm Sertifikası ve risk algısının, davranışsal niyet üzerindeki etkisini ölçmeye yönelik regresyon analizi yapılmıştır (Tablo 13). Analiz sonucunda Güvenli Turizm Sertifikası' nın davranışsal niyet üzerinde pozitif yönde anlamlı bir etkisi (β=0,494; p<0,05) olduğu ve risk algısının davranışsal niyet üzerinde pozitif yönde anlamlı bir etkisinin (β=0,134; p<0,05) olduğu tespit edilmiştir. Kurulan anlamlı (F=76,778; p<0,05) regresyon modelinin davranışsal niyet üzerindeki değişimin yaklaşık %32'sini açıkladığı görülmektedir (Tablo 13).

4. SONUÇLAR, TARTIŞMA ve ÖNERİLER

Bu araştırma, Güvenli Turizm Sertifikası'nın, yerli turistlerin konaklama işletmelerine karşı risk algıları ve davranışsal niyetleri üzerindeki etkisini tespit etmek amacıyla yapılmıştır. Araştırma kapsamında 324 kişiyle anket uygulanmış ve katılımcıların çoğunun kadın, 25-34 yaş arasında olduğu ve lisans mezunu olduğu bulunmuştur. Araştırma sonucunda kadınların Covid-19 pandemi sürecinde konaklama tesislerinde konaklamayı erkeklere göre daha riskli gördükleri bulunmuştur. Bu sonuç daha kadınların erkek katılımcılara göre sağlık konusunda risklere daha duyarlı bulan çalışmalarla uyuşmaktadır (Lepp & Gibson, 2003; Reisinger, 2009; Karamustafa & Erbaş, 2011; Temeloğlu, 2015). Diğer bir ifadeyle kadınların risk yaratan durumlara karşı daha hassas olmasından dolayı Covid-19 sürecinde konaklama işletmelerini erkeklere göre daha riskli bulmaktadır. Araştırmada bulunan başka bir sonuç ise kamu çalışanları ve öğrencilerin, özel sektör çalışanlarından konaklama risk algısının daha yüksek olmasıdır. Bunun nedeni özel sektör çalışanlarının risk toleransının kamu çalışanları ve öğrencilere göre daha yüksek olmasından kaynaklanabilir. Ayrıca Güvenli Turizm Sertifikalı bir tesiste konaklama yapan katılımcıların risk algısını daha düşük olduğu tespit edilmiştir. Bu sonuç, ilk kez seyahat edenlerin, sağlık risklerini daha sık seyahat edenlere göre daha şiddetli algıladıkları sonucuna varan çalışmalarla örtüşmektedir (Rittichainuwat & Chakraborty, 2009; Fuchs & Reichel, 2011; Ateşoğlu & Türker, 2014). Araştırmada benzer şekilde Güvenli Turizm Sertifikası' na yönelik algının risk algısını etkilediği bulunmuştur. Kısaca bireylerin Güvenli Turizm Sertifikası'na sahip işletmelerdeki uygun hijyen koşullarında konaklamaları onların daha düşük düzeyde risk algılamalarına neden olmaktadır. Buradan yola çıkarak, Güvenli Turizm Sertifikası'nın tüketicilerin kendilerini güvende hissetmelerine yönelik amacına ulaştığı söylenebilir. Yurtdışı seyahat deneyiminin risk algısına etkisine yönelik bir etkisi olmadığı tespit edilmiştir. Bu sonuç, yurtdışı seyahat deneyimi olanların risk algılarının daha düşük olduğunu belirten Reichel ve arkadaşları (2007) ve Qi ve arkadaşları (2009) gibi çalışmalarla çelişmektedir. Bunun nedeninin turistlerin Türkiye'nin birçok ülkeye göre daha sağlıklı koşullarda turizm faaliyetlerini sürdürdüğü yönündeki kanaatlari olduğu düşünülmektedir. Araştırmada yakın zamanda tatil yapmayı planlayan bireylerin diğerlerine göre konaklama yapmayı daha az riskli gördüğü bulunmuştur. Bir diğer sonuç olan risk algısının kişilerin turizme katılmaya yönelik davranışsal niyetlerini etkilediği yönündeki sonuçla aynı yöndedir. Bu sonuç, sağlık açısından yüksek risk algılarının, turistlerin gelecekte seyahat etmekten kaçınabileceklerinin belirlendiği önceki çalışmalarla benzerlik göstermektedir (Fuchs & Reichel, 2011; Ateşoğlu & Türker, 2014). Bu açıdan potansiyel turistler için turizm faaliyetlerindeki risk algısının düşürülmesi için hem önlemlerin alınması hem de bu önlemlerin pazarlama faaliyetleri çerçevesinde potansiyel turistlere duyurulması uygun olacaktır. Çalışmanın temel sonucu ise Güvenli Turizm Sertifikası'nın risk algısını ve davranışsal niyetleri etkilediği yönündeki sonuçtur. Bu sertifikanın turistlerin risk algısını düşürdüğü ve düşük risk algısıyla birlikte kişilerin turizm faaliyetlerine katılmasını desteklediği sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuç önceki araştırmalarla örtüşmektedir (Sánchez-Cañizares ve ark., 2020; Rahmafitria ve ark., 2021; Teeroovengadum ve ark., 2021; Yu ve ark., 2021a). Kısaca, Güvenli Turizm Sertifikası'nın risk algısını düşürdüğü ve kişileri turizme katılmaya teşvik ettiği söylenebilir. Bu açıdan Güvenli Turizm Sertifikası'nın bilinirliğini arttırmak için yurtiçinde ve dışında yapılan tanıtım çalışmalarına ağırlık verilmesi ve seyahat planlayıcılarını ikna çabalarının arttırılması elde edilen olumlu sonucun arttırılması ve Türkiye turizminin rekabette avantajlı duruma gelmesini sağlayacaktır. Bu araştırma 324 katılımcı ile gerçekleştirilmiş ve araştırmanın yapıldığı dönemde Güvenli Turizm Sertifikası'nı bilerek konaklama yapan katılımcı sayısı sınırlı kalmıştır. Sonraki araştırmalarda daha yüksek sayıda katılımcı ve Güvenli Turizm Sertifikası'na sahip konaklama işletmelerini tercih eden daha fazla sayıdaki bireyin örnekleme dahil edildiği araştırmalar yapılması akademiye önerilebilir.

Destek Bilgisi: Çalışmanın hazırlanma sürecinde herhangi bir kişi, kurum veya kuruluştan ayni veya nakdi bir yardım/destek alınmamıştır.

Çıkar Çatışması: Yazarların ilgili çalışmalardan herhangi bir çıkar çatışması veya kazancı yoktur.

Yazar Katkı Oranı: Yazar listesinde yer alan yazarların veya araştırmacıların çalışmaya katkı

düzeyleri eşit orandadır.

Etik Onayı: Çalışmanın tüm hazırlanma süreçlerinde etik kurallara riayet edildiğini yazar(lar) veya araştırmacı(lar) beyan etmelidirler. Aksi bir durumun tespiti halinde **International Journal Of Tourism And Destination Studies** hiçbir sorumluluğu üstlenmemektedir ve sürece ilişkin hukuki sorumluluklar ve yaptırımlar çalışmanın yazarlarına aittir. Yazarlar tarafından çalışmanın tüm hazırlık süreçlerinde etik kurallara uyulmuştur.

Etik Kurul Onayı: Bu araştırmada kullanılmış olan verilerin toplanabilmesi için gerekli olan etik kurul izin belgesi Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Etik Kurulu 03.01.2022 tarihi ve E-60263016-050.06.04-125680 karar/sayı numarası ile alınmıştır.

Bilgilendirilmiş Onam Formu: Onam formu ek olarak sunulmuştur.

5. KAYNAKÇA

Addo, P. C., Jiaming, F., Kulbo, N. B. & Lianggiang, L. (2020). Covid-19: Fear Appeal Favoring Purchase Behavior Towards Personal Protective Equipment. Service Industries Journal, 40(7–8), 471–490.

An, M., Lee, C. & Noh, Y. (2010). Risk Factors at the Travel Destination: The Impact on Air Travel Satisfaction and Repurc Hase Intention. Service Business, 4(2), 155–166.

Artuğer, S. (2015). The Effect of Risk Perceptions on Tourists' Revisit Intentions, European. Journal of Business and Management, 7(2), 36-43.

Aslan, R. (2020). Tarihten Günümüze Epidemiler, Pandemiler ve Koronavirüs. Göller Bölgesi Aylık Ekonomi ve Kültür Dergisi, 8(85), 330-355.

Ateşoğlu, İ. & Türker, A. (2014). Tatil Yeri Seçiminde Ülke Imajının Turistin Risk Algısı Üzerine Etkisi. Uluslararası Alanya İşletme Fakültesi Dergisi, 6(2), 9-28.

Aydın, B. & Doğan, M. (2020). Yeni Koronavirüs (Covid-19) Pandemisinin Turistik Tüketici Davranışları ve Türkiye Turizmi Üzerindeki Etkilerinin Değerlendirilmesi. Pazarlama Teorisi ve Uygulamaları Dergisi, 6(1), 93-115.

Bae, S. Y. & Chang, P. (2021). The Effect of Coronavirus Disease-19 (Covid-19) Risk Perception on Behavioural Intention Towards 'Untact' Tourism in South Korea During the First Wave of the Pandemic. Current Issues in Tourism, 24(7), 1017-1035.

BBC. (2020). https://www.Bbc.Com/Turkce/Haberler-Dunya-51614548, E.T.: 10.04.2020.

Boksberger, P. E., Bieger, T. & Laesser, C. (2007). Multidimensional Analysis of Perceived Risk in Commercial Air Travel. Journal of Air Transport Management, 13(2), 90-96.

Bülbül, H. & Özoğlu, B. (2014). Tüketici Yenilikçiliği ve Algılanan Riskin Satın Alma Davranışına Etkisi. Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi(44), 43-59.

Cahyanto, I., Wiblishauser, M., Pennington-Gray, L. & Schroeder, A. (2016). The Dynamics of Travel Avoidance: The Case of Ebola in the U.S. Tourism Management Perspectives, 20, 195-203.

Carter, S. (1998). Tourists' and Travellers' Social Construction of Africa and Asia as Risky Locations. Tourism Management, 19(4), 349–358.

Çetinsoz, B. & Ege, Z. (2013). Impacts of Perceived Risks on Tourists' Revisit Intentions. An International Journal of Tourism and Hospitality Research, 24(2), 173-187.

Ceylan, Y. (2017). Yeşil Yıldızlı Konaklama Işletmelerinde Kalan Turistlerin Algılarına Yönelik Bir Araştırma: Muğla İli Örneği. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Batman Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Batman.

Cooper, M. (2005). Japanese Tourism and the SARS Epidemic of 2003. Journal of Travel & Tourism Marketing, 19(2/3), 117-131.

Demirci, B. & Üstün, S. (2021). Covid-19 ve Seyahat Riski Algılarının Seyahat Davranışına Etkisi: Bursa Örneği. BMIJ, 9(4), 1270-1285.

Dereli, G. & Kızılırmak, İ. (2021). Covid-19 Sonrası Yerli Turistlerin Seyahat Davranışları Üzerine Bir Araştırma. 19. Geleneksel Turizm Sempozyumu Bildiriler Kitabı. (ss. 1-22). Kocaeli: Kocaeli Üniversitesi Yayınları.

Dombey, O. (2003). The Effects of SARS on the Chinese Tourism Industry. Journal of Vacation Marketing, 10(1), 4 –10.

Faulkner, B. (2001). Towards A Framework for Tourism Disaster Management. Tourism Management, 22(2), 135–147.

Finucane, M., Slovic, P., Mertz, C., Flynn, J. & Satterfield, T. (2000). Gender, Race, and Perceived Risk: The 'White Male' Effect. Health, Risk & Society, 2(2), 159-172.

Fischhoff, B., De Bruin, W., Perrin, W. & Downs, J. (2004). Travel Risks in a Time Ofterror: Judgments and Choices. Risk Analysis, 24(5), 1301–1309.

Fuchs, G. & Reichel, A. (2011). An Exploratory Inquiry into Destination Risk Perceptions and Risk Reduction Strategies of First Time Repeat Visitors to a Highly Volatile Destination. Tourism Management, 32(2), 266-276.

Garbarino, E. & Strahilevitz, M. (2004). Gender Differences in the Perceived Risk of Buying Online and the Effects of Receiving a Site Recommendation. Journal of Business Research, 57(7), 768-775.

Glaesser, D. (2003). Crises' Spheres of Activity. Crisis Management in the Tourism Industry. Burlington, MA: Elsevier Butterworth-Heinemann.

Gül, K., Gül, M. & Saatcı, G. (2018). Konaklama Sektöründe Hijyen Kaynaklı Müşteri Sağlık Riski Algısı: Bursa ve Diyarbakır'daki Tesislere Yönelik Kıyaslama. Seyahat ve Otel İşletmeciliği Dergisi, 15(1), 23-37.

Han, J. Y. (2005). The Relationships of Perceived Risk to Personal Factors, Knowledge of Destination, and Travel Purchase Decisions in International Leisure Travel. Doctoral Thesis. Virginia: Virginia Polytechnic Institute and State University.

Hasan, M. K., Ismail, A. R. & Islam, M. F. (2017). Tourist Risk Perceptions and Revisit Intention: A Critical Review of Literatüre. Cogent Business & Management, 4(1), 1-21.

Henderson, J. C. (2003). Managing A Health-Related Crisis: SARS in Singapore. Journal of Vacation Marketing, 10(1), 67–77.

Huang, L. & Wu, C. (2017). Conceptual Modelling of Risk Perception Deviation Mechanism. Journal of Natural Disasters, 26(1), 60–66.

Huang, X., Daib, S. & Xub, H. (2020). Predicting Tourists' Health Risk Preventative Behaviour and Travelling Satisfaction in Tibet: Combining the Theory of Planned Behaviour and Health Belief Model. Tourism Management Perspectives, 33, 1-10.

İbiş, S. (2020). Covid-19 Salgınının Seyahat Acentaları Üzerine Etkisi. Safran Kültür ve Turizm Araştırmaları Dergisi, 3(1), 85-98.

Karamustafa, K. & Erbaş, E. (2011). Satın Alma Karar Sürecinde Algılanan Risk: Paket Turlara Yönelik Bir Araştırma. Tüketici ve Tüketim Araştırmaları Dergisi, 3(1), 103-144.

Karl, M. & Schmude, J. (2017). Understanding the Role of Risk (Perception) in Destination Choice: A Literature Review and Synthesis. Tourism, 65(2), 138 – 155.

Kement, Ü. (2013). Genişletilmiş Planlanmış Davranış Teorisi Modeli Kapsamında Otel Müşterilerinin Yeşil Yıldızlı Otelleri Tekrar Ziyaret Etme Niyetlerinin İncelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Kılıç, B. Aslan, H., & Gövce, M. (2020). Covid-19 Sonrası Turistik Tüketim Tutumu. Gaziantep University Journal of Social Sciences, 2020(Special Issue), 554-570.

Kılıçdere, S. (2017). Seyahat Acentalarında Kriz Yönetimi Kapsamında 2016 Turizm Sezonunun Değerlendirilmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Adnan Menderes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aydın.

Kim, H., Schroeder, A. & Pennington-Gray, L. (2016). Does Culture Influence Risk Perceptions? Tourism Review International, 20(1), 11-28.

Kim, N. S. (2020). The Current Situation and Implications of Coronavirus Disease 2019. Health & Welfare, 373, 1–13.

Kozak, M., Crotts, J. & Law, R. (2007). The Impact of the Perception of Risk on International Travelers. International Journal of Tourism Research, 9, 233–242.

Kültür ve Turizm Bakanlığı. (2020). Türkiye'nin Güvenli Turizm Sertifikasyon Programı Hakkında. Https://Www.Tga.Gov.Tr/Turkiyenin-Guvenli-Turizm-Programi-Hakkinda/, E.T.: 01.09.2022.

Kültür ve Turizm Bakanlığı. (2022). Konaklama İstatistikleri. https://yigm.ktb.gov.tr/TR-201126/yillik-bultenler.html, E.T.: 01.09.2022.

Lan, G. I., Yuan, Z. K., Maddock, J. E., Cook, A.; Chu, Y. Y., Pan, B.-B., Tu, H., Fan, S., Liao, X. & Lu, Y. (2016). Public Perception of Air Pollution and Health Effects in Nanchang, China. Air Quality, Atmosphere & Health, 9(8), 951–959.

Lepp, A. & Gibson, H. (2003). Tourist Roles, Perceived Risk and International Tourism. Annals of Tourism Research, 30, 606–624.

Maser, B. & Weiermair, K. (1998). Travel Decision-Making: From the Vintage Point of Perceived Risk and Information Preferences. Journal of Travel and Tourism Marketing, 7(4), 107-120.

Matiza, T. (2020). Post-Covid-19 Crisis Travel Behaviour: Towards Mitigating the Effects of Perceived Risk. Journal of Tourism Futures, 8(1), 99-108.

Matiza, T. & Slabbert, E. (2021). Tourism is Too Dangerous! Perceived Risk and the Subjective Safety of Tourism Activity in the Era of Covid-19. Geo Journal of Tourism and Geosites, 36(2spl), 580–588.

Mattila, A. S., Apostolopoulos, Y., Sönmez, S., Yu, L. & Sasidharan, V. (2001). The Impact of Gender and Religion on College Students Spring-Break Behavior. Journal of Travel Research, 40(2), 193-200.

Neuburger, L. & Egger, R. (2020). Travel Risk Perception and Travel Behaviour During the Covid-19 Pandemic 2020: A Case Study of the DACH Region. Current Issues in Tourism, 24(7), 1003-1016.

Okazaki, S. & Hirose, M. (2009). Does Gender Affect Media Choice in Travel Information Search? On the Use of Mobile Internet. Tourism Management, 30(6), 794–804.

Olya, H. G. T. & Al-Ansi, A. (2018). Risk Assessment of Halal Products and Services: Implication for Tourism Industry. Tourism Management, 65, 279-291.

Özaltın Türker, G. (2020). Covid-19 Salgını Turizm Sektörünü Nasıl Etkiler? Turizm Akademisyenleri Perspektifinden Bir Değerlendirme. International Journal of Social Sciences and Education Research, 6(2), 207-224.

Öztürk, İ. & Tankuş, E. (2020). Covid-19'un Potansiyel Turist Profili Oluşturan Tüketici Davranışı Üzerindeki Etkilerinin Çözüm Önerileri Perspektifinde Değerlendirilmesi. Sivas Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 21(2), 103-121.

Page, S., Song, H. & Wu, D. C. (2012). Assessing the Impacts of the Global Economic Crisis and Swine Flu on Inbound Tourism Demand in the United Kingdom. Journal of Travel Research, 51(2), 142–153.

Park, K. & Reisinger, Y. (2010). Differences in the Perceived Influence of Natural Disasters and Travel Risk on International Travel. Tourism Geographies, 12(1), 1-24.

Perić, G., Dramićanin, S. & Conić, M. (2021). The Impact of Serbian Tourists' Risk Perception on Their Travel Intentions During the Covid-19 Pandemic. European Journal of Tourism Research, 27, 2705.

Qi, C. X., Gibson, H. J. & Zhang, J. J. (2009). Perceptions of Risk and Travel Intentions: The Case of China and the Beijing Olympic Games. Journal of Sport & Tourism, 14(1), 43-67.

Rahmafitria, F., Suryadi, K., Oktadiana, H., Putro, H. P. H. & Rosyidie, A. (2021). Applying Knowledge, Social Concern and Perceived Risk in Planned Behavior Theory for Tourism in the Covid-19 Pandemic. Tourism Review, 76(4), 809-828.

Reichel, A., Fuchs, G. & Uriely, N. (2007). Perceived Risk and the Non-Institutionalized Tourist Role: The ase of Israeli Student Ex-Backpackers. Journal of Travel Research, 46(2), 217-226.

Reisinger, Y. (2009). The Influence of Gender on Travel Risk Perceptions, Safety, and Travel Intentions. Tourism Analysis, 14(6), 793-807.

Reisinger, Y. & Mavondo, F. (2006). Cultural Differences in Travel Risk Perception. Journal of Travel & Tourism Marketing, 20(1), 13-31.

Rittichainuwat, B. N. & Chakraborty, G. (2009). Perceived Travel Risks Regarding Terrorism and Disease: The Case of Thailand. Tourism Management, 30(3), 410-418.

Sánchez-Cañizares, S. M., Cabeza-Ramírez, L. J., Muñoz-Fernández, G. & Fuentes-García, F. J. (2020). Impact of the Perceived Risk from Covid-19 on Intention to Travel. Current Issues in Tourism, 24(7), 970-984.

Sigala, M. (2020). Tourism and Covid-19: Impacts and Implications for Advancing and Resetting Industry and Research. Journal of Business Research, 117(2020), 312-321.

Simpson, P. & Siguaw, J. (2008). Perceived Travel Risks: The Traveller Perspective and Manageability. International Journal of Tourism Research, 10(4), 315-327.

Smith, R. (2006). Responding to Global Infectious Disease Outbreaks: Lessons from SARS on the Role of Risk Perception, Communication and Management. Social Science & Medicine, 63, 3113–3123.

Sönmez, S. & Graefe, A. R. (1998). Determining Future Travel Behavior from Past Travel Experience and Perceptions of Risk and Safety. Journal of Travel Research, 37(2), 171-177.

Stone, R. N. & Mason, B. J. (1995). Attitude and Risk: Exploring the Relationship. Psychology and Marketing, 12(2), 135-153.

T.C. Sağlık Bakanlığı. (2020). Covid-19 (SARS-Cov-2 Enfeksiyonu) Rehberi. https://covid19.saglik.gov.tr/TR-66301/covid-19-rehberi.html, E.T.: 13.08.2022.

Teeroovengadum, V., Seetanah, B., Bindah, E. Pooloo, A. & Veerasawmy, I. (2021). Minimising Perceived Travel Risk in the After Math of the Covid-19 Pandemic to Boost Travel and Tourism. Tourism Review, 76(4), 910-928.

Temeloğlu, E. (2015). Tüketicilerin Kişilik Özellikleri, Risk Algıları ve Yeniden Satın Alma

Davranışları Arasındaki Ilişkinin Incelenmesi: Otel Işletmelerinde Bir Araştırma. İşletme Araştırmaları Dergisi, 7(2), 157-179.

Temeloğlu, E. (2016). Turistlerin Tatil Satın Alma Sürecinde Algıladıkları Risklerin Demografik Özelliklere Göre Incelenmesi. Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 25(2016), 99-119.

Tvinnereim, E., Liu, X. & Jamelske, E. M. (2017). Public Perceptions of Air Pollution and Climate Change: Different Manifestations, Similar Causes, and Concerns. Climatic Change, 140(3−4), 399−412.

Wang, Y. S. (2009). The Impact of Crisis Events and Macroeconomic Activity on Taiwan's International Inbound Tourism Demand. Tourism Management, 30(1), 75-82.

Wen, J., Wang, W., Kozak, M., Liu, X. & Hou, H. (2020). Many Brains Are Better Than One: The Importance of Inter Disciplinary Studies on Covid-19 In and Beyond Tourism. Tourism Recreation Research, 46(2), 310-313.

Wen, Z., Huimin, G. & Kavanaugh, R. R. (2005). The Impacts of SARS on the Consumer Behaviour of Chinese Domestic Tourists. Current Issues in Tourism, 8(1), 22-38.

WHO. (2020). Situation Reports. https://www.Who.Int/Docs/Default-Source/Coronaviruse/Situation-Reports/20200421-Sitrep-92-Covid-19.Pdf?Sfvrsn=38e6b06d_4, E.T.: 21.04.2020

WHO. (2022). World Health Organization Covid-19 Dashboard. Https://Covid19.Who.Int/, E.T.: 13.08.2022.

Wilder-Smith, A. (2006). The Severe Acute Respiratory Syndrome: Impact on Travel and Tourism. Travel Medicine and Infectious Disease, 4(2), 53-60.

Wolff, K., Larsen, S. & Øgaard, T. (2019). How to Define and Measure Risk Perceptions. Annals of Tourism Research, 79(2019), 1-9.

World Health Organization. (2020). Rolling Updates on Coronavirus Disease (Covid-19), Https://Www.Who.Int/Emergencies/Diseases/Novel-Coronavirus-2019/Events-As-They-Happen, E.T.: 01.08.2022.

Yang, E., Khoo-Lattimore, C. & Arcodia, C. (2016). A Systematic Literature Review of Risk and Gender Research in Tourism. Tourism Management, 58, 89-100.

Yazıcıoğlu, Y. & Erdoğan, S. (2014). SPSS Uygulamalı Bilimsel Araştırma Yöntemleri. Ankara: Detay Yayıncılık.

Yu, J., Lee, K. & Hyun, S. S. (2021a). Understanding the Influence of the Perceived Risk of the Coronavirus Disease (Covid-19) on the Post-Traumatic Stress Disorder and Revisit Intention of Hotel Guests. Journal of Hospitality and Tourism Management, 46(2021), 327-335.

Yu, J., Seo, J. & Hyun, S. S. (2021b). Perceived Hygiene Attributes in the Hotel Industry: Customer Retention Amid the Covid-19 Crisis. International Journal of Hospitality Management, 93, 102768.

6. EXTENDED ABSTRACT

The risk perceptions of tourists about the travel destination are an important determinant in their repeat visits (Hasan et al., 2017: 1). In addition, Cooper (2005) reveals in his study that a perceived risk such as SARS has a great effect on tourist behavior. According to some studies in the literature, the risk perceptions of tourists affect all decision-making processes, including their decisions about the organization, timing and destination selection of travel (Sonmez & Graefe, 1998a; An et al., 2010; Cetinsoz & Ege, 2013; Artuğer, 2015; Karl & Schmude, 2017). The risk perceptions of tourists also vary according to personal factors (Glaesser, 2003). Previous researchers have examined health risks in many factors such as gender, age, education level (Lan

et al., 2016; Tvinnereim et al., 2017). The aim of the study is to measure the perceived risk and behavioral intentions of domestic tourists towards the Safe Tourism Certificate. Turkey's Safe Tourism Certification Program presents a series of measures recommended for all Turkish citizens and foreign visitors who will spend their holidays in Turkey, from transportation to accommodation, from facility staff to the health status of passengers (Ministry of Culture and Tourism, 2020). Quantitative research methods were used in the research and the questionnaire technique was used as a data collection tool. Data obtained from 324 participants between 15 December 2021 and 15 January 2022 were evaluated. Research data were analyzed with SPSS 15 program. The survey consists of 2 parts. The first part consists of descriptive questions to measure the demographic characteristics and travel experiences of the participants. The second part of the questionnaire includes Safe Tourism Certificate Perception Scale, Risk Perception Scale and finally Travel Behavior Scale. The hypotheses of the research;

H1: The risk perceptions of the participants differ according to their gender.

H2: The risk perceptions of the participants differ according to their marital status.

H3: The risk perceptions of the participants differ according to their childbearing status.

H4: Risk perceptions differ according to the age of the participants.

H5: Risk perceptions differ according to the education level of the participants.

H6: The risk perceptions of the participants differ according to their profession.

H7: Risk perceptions differ according to the participants' overseas travel experiences.

H8: Risk perceptions differ according to the travel frequency of the participants.

H9: Participants' risk perception affects their purchasing behavior negatively.

H10: Participants' positive perception of Safe Tourism Certificate affects the perceived risk negatively.

H11: The positive perception of the participants with the Safe Tourism Certificate affects their purchasing behavior positively.

As a result of the research, it was found that most of the participants were female, between the ages of 25-34 and had a bachelor's degree. In addition, it has been found that women consider staying in accommodation facilities more risky than men during the Covid-19 pandemic. This result is in line with studies that found women to be more sensitive to health risks than male participants (Lepp & Gibson, 2003; Reichel et al., 2007; Reisinger, 2009; Karamustafa & Erbaş, 2011; Temeloğlu, 2015). In other words, due to the fact that women are more sensitive to risky situations, they find accommodation businesses more risky than men during the Covid-19 process. Another result of the research is that public employees and students have higher accommodation risk perception than private sector employees. This may be due to the fact that private sector employees have a higher risk tolerance than public employees and students. In the research, it has been determined that the risk perception of the participants who stay in a facility with a Safe Tourism Certificate is lower. This result is in line with the results of Rittichainuwat and Chakraborty (2009), Fuchs and Reichel (2011) and Ateşoğlu and Türker (2014) in their studies that first-time travelers perceive their health risks more severely than those who travel more frequently. Similarly, in the study, it was found that the perception towards the Safe Tourism Certificate affected the risk perception. In short, the accommodation of individuals in appropriate hygienic conditions in establishments with Safe Tourism Certificate causes them to perceive lower levels of risk. Based on this, it can be said that the Safe Tourism Certificate has achieved its purpose for consumers to feel safe. It has been determined that there is no effect on the effect of overseas travel experience on risk perception. This result contradicts the studies of Reichel et al. (2007) and Qi et al. (2009), which stated that those with overseas travel experience have lower risk perceptions. The reason for this may be the belief that Turkey continues its tourism activities in healthier conditions compared to many other

countries. In the study, it was found that individuals who plan to take a vacation in the near future see accommodation as less risky than others. Another result is in the same direction as the result that risk perception affects the behavioral intentions of people to participate in tourism. Similar results are in line with the results of Rittichainuwat and Chakraborty (2009), Fuchs and Reichel (2011), Ateşoğlu and Türker (2014) studies, that high risk perceptions in terms of health may prevent tourists from traveling in the future. In this respect, it would be appropriate both to take measures to reduce the risk perception for potential tourists in tourism activities and to announce these measures to potential tourists within the framework of marketing activities. The main result of the study is the conclusion that the Safe Tourism Certificate affects risk perception and behavioral intentions. It has been concluded that the Safe Tourism Certificate reduces the risk perception and supports the participation of people in tourism activities with a low risk perception. This result is in line with previous research (Sánchez-Cañizares et al., 2020; Rahmafitria, 2021; Teeroovengadum et al., 2021; Yu et al., 2021a). In short, it can be said that the Safe Tourism Certificate reduces the risk perception and encourages people to participate in tourism. In this respect, focusing on the promotion activities carried out at home and abroad in order to increase the awareness of the Safe Tourism Certificate and increasing the efforts to persuade the travel planners will increase the positive result obtained and make Turkey's tourism advantageous in competition. This research was carried out with 324 participants, and the number of participants who knowingly made accommodation with the Safe Tourism Certificate was limited at the time of the research. It may be suggested to the academy to conduct research in which more individuals are included in the sample, with a higher number of participants and who prefer accommodation establishments with Safe Tourism Certificate in future studies.